Hällefors kommun

Policy och program eller övergripande dokument

Hällefors kommun
Vattentjänstplan
2026

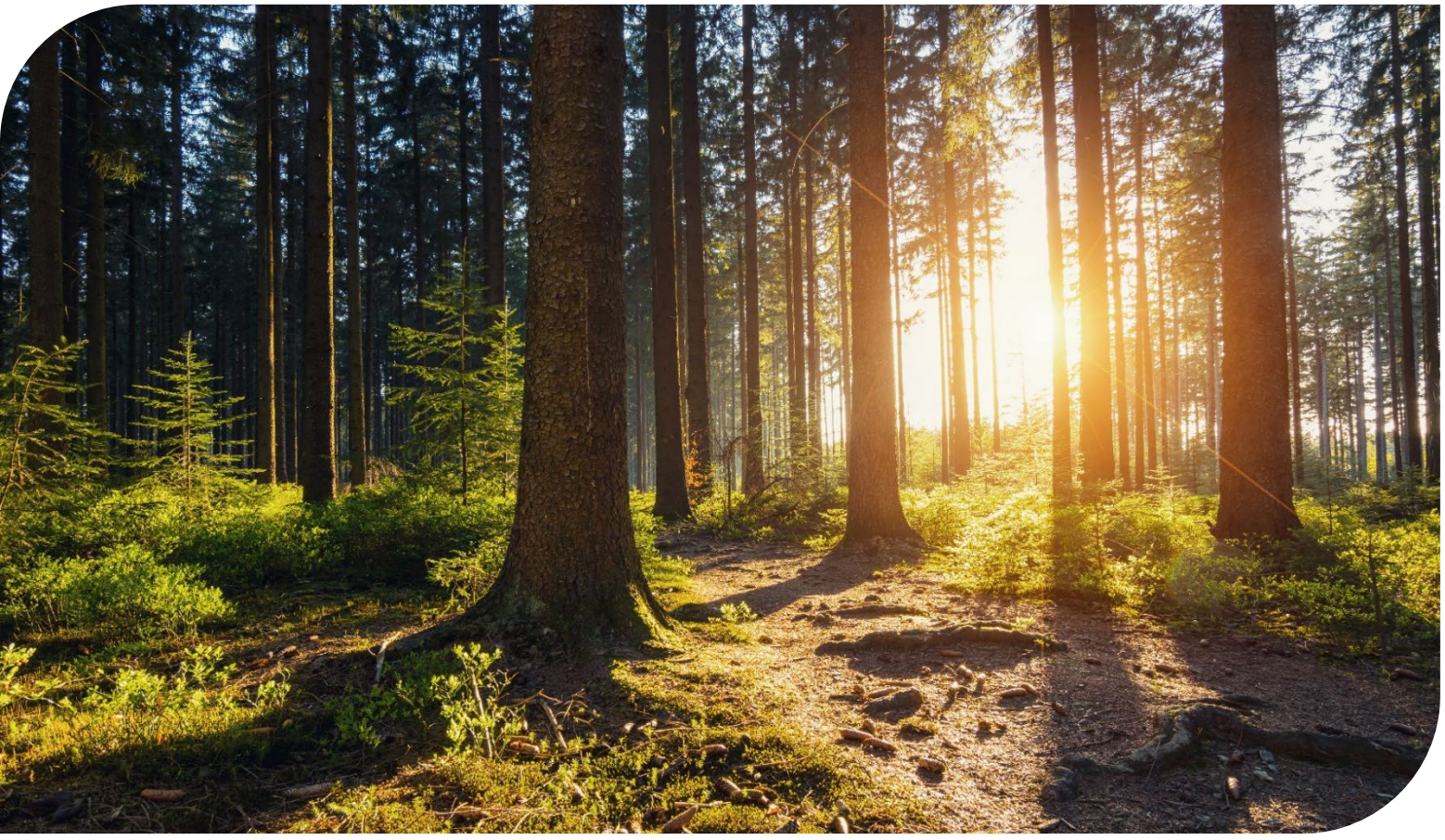

Hällefors kommun

Innehåll

Vattentjänstplan 2026 - Hällefors kommun 0

Sammanfattning 3

1. Inledning 4

Bakgrund 4

Syfte med vattentjänstplan 4

Lagar, myndighetskrav och andra styrande dokument 4

Vattentjänstplanens förhållande till andra planeringsdokument 5

Vattentjänstplanens förhållande till miljökvalitetsnormer 6

Strategisk miljöbedömning 6

2. Ansvarsfördelning och roller för vatten och avlopp 6

3. Samhällsutveckling 7

4. VA-ekonomi 9

En ekonomi i balans och VA-taxans storlek 9

5. Nulägesbeskrivning av Hällefors vattentjänster 10

..... 11

Avloppsreningsverk och ledningsnät för spillvatten 11

Dagvatten 11

Dricksvattentäkter, dricksvattenverk och dricksvattenledningsnät 12

Badvatten och släckvatten 12

Påverkan från kraftiga regn och skyfall 12

6. Pågående arbeten och planering 13

Planer och program 14

7. Behovet av utbyggnad av den allmänna VA anläggningen 15

Principer för VA- utbyggnad 15

8. Resultatet av utredningen är att nuvarande VA-försörjningen är godtagbar 16

VA-bevakningsområden 18

Områden identifierade med fritidshuskaraktär 19

9. VA-försörjning utanför verksamhetsområde för allmän VA-anläggning 20

10. Uppföljning och utvärdering 21

11. Sammanställning av åtgärder 21

12. Ordlista och begreppsförklaring 22

Hällefors kommun

Bilaga 1 25
Bilaga 2 36

Antagen av: Kommunfullmäktige
Antagningsdatum: 2026-09-08
Framtagen av: Anuliina Svensson, Vattenstrateg
Dokumentsansvarig: Vattenstrateg
Giltighetstid: Tillsvidare

Hällefors kommun

Hällefors kommun

Sammanfattning

Vattentjänster är vattenförsörjning och avlopp (VA).

Riksdagen har beslutat i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) att det ska finnas en aktuell vattentjänstplan i varje kommun. Vattentjänstplanen är ett vägledande dokument som redovisar kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster kan tillgodoses. I Hällefors finns vattentjänster för dricksvatten och avloppsvatten. Det finns sex avloppsreningsverk och fyra vattenverk med tillhörande ledningar. Kommunalt VA-finansieras genom VA-taxa som debiteras alla anslutna fastigheter.

I Hällefors kommun bor idag ca 6 300 invånare med en vikande befolkningsutveckling.

Det pågår flera utredningar inför kommande VA-planering som till exempel förnyelseplanering, utredningar för att justera taxor, avtal och verksamhetsområdets gränser.

VA-anläggningarnas eventuella påverkan från skyfall behöver utredas.

Vattentjänstplanen ska aktualitetsprövas vart fjärde år av kommunfullmäktige.

Vattentjänstplanen har samrådts, under samrådet framkom det inga synpunkter som utgör grund till förändringar eller revideringar i vattentjänstplanen, därför kommer planen inte att ställas ut för granskningstid. Vattentjänstplan är nu i skede för beslut om antagande.

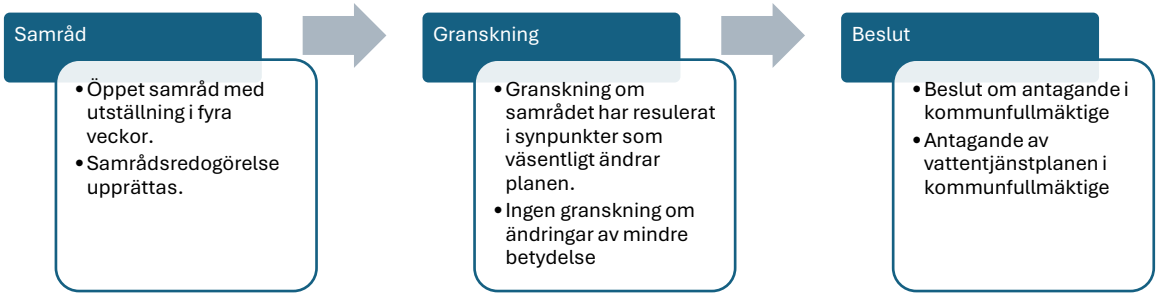

Hällefors kommun

1. Inledning

Bakgrund

Riksdagen har beslutat i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) att det ska finnas en aktuell vattentjänstplan i varje kommun. Vattentjänstplanen är ett vägledande dokument som redovisar kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster kan tillgodoses. Kommunfullmäktige beslutar om antagande och ändring av en vattentjänstplan och ska minst vart fjärde år aktualitetspröva vattentjänstplanen.

Vattentjänster är en sammanfattande benämning på olika tjänster för vattenförsörjning och avlopp. När tjänsterna tillhandahålls genom en allmän VA-anläggning kallas de allmänna vattentjänsterna ofta för kommunalt VA. Av LAV 2 § framgår att med vattenförsörjning menas ”tillhandahållande av vatten som är lämpligt för normal hushållsanvändning” och att avlopp avser ”bortledande av dagvatten och dränvatten från ett område med samlad bebyggelse eller från en begravningsplats, bortledande av spillvatten eller bortledande av vatten som använts för kylning”.

Grunduppdraget för VA-huvudmannen är att arbeta för ett friskt dricksvatten, rena sjöar och vattendrag samt för att säkerställa människors tillgång till långsiktiga hållbara vattentjänster inom VA-verksamhetsområdet. Hällefors kommuns vattentjänster innebär att inom fastställda verksamhetsområden leverera dricksvatten av god kvalitet och ta emot och rena spill- och avloppsvatten från fastigheter.

Hällefors vattentjänstplan är framtagen i samarbete mellan VA-verksamheten och vattenplanerare. Till denna första version av vattentjänstplan har befintliga planer och underlag använts tillsammans med pågående planering och framtaget material som ger en helhetsbild över vattentjänsterna.

Syfte med vattentjänstplan

Vattentjänstplanen innehåller kommunens långsiktiga planering för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Vattentjänstplanen är ett verktyg för långsiktigt hållbar planering av dricksvatten- och avloppsförsörjningen i hela kommunen. Planen innehåller, förutom nulägesbeskrivning och påverkansanalys, även redovisning av behovet av åtgärder för att säkra vattentjänsterna.

Lagar, myndighetskrav och andra styrande dokument

Kommunens ansvar för vatten och avlopp styrs av flera lagar, förordningar och föreskrifter. Nedan följer en kort beskrivning av de lagar som påverkar vattentjänsterna mest.

- Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) ska garantera att allmän VA-försörjning ordnas ur ett långsiktigt perspektiv. Enligt LAV är kommunen skyldig att ordna vatten- och avloppsförsörjning om det av hälso- eller miljöskäl behöver lösas i ett större sammanhang.

- Plan- och bygglag (2010:900) (PBL) syftar till att främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

- Miljöbalk (1998:808) (MB) innehåller bestämmelser som syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Avloppsvatten ska tas om hand utan risk för att olägenheter för människors hälsa eller miljön uppstår, vilket gäller för både allmän och enskild avloppsanläggning.

- Livsmedelslagen reglerar hanteringen av dricksvatten i vattenverk och distributionen av dricksvatten.

- Hällefors kommuns allmänna bestämmelser för användande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen (ABVA) innehåller bestämmelser för fastighetsägares användning av den allmänna VA-anläggningen.

Vattentjänstplanens förhållande till andra planeringsdokument

Vattentjänstplanen ger vägledning om hur vattentjänsterna kan utformas och utvecklas för att möta behoven i kommunen.

- Hällefors översiktsplan ger riktlinjer och ramar för den fysiska planeringen inom kommunen. Genom att samordna VA-planering och översiktsplanering kan man säkerställa att utbyggnaden av vatten- och avloppsystemen sker i enlighet med den övergripande fysiska planeringen, samhällsutvecklingen och reglerna i LAV.

- Vattenförsörjningsplan Bergslagen beskriver nuvarande och potentiella framtida vattenresurser för dricksvattenförsörjning.

- VA-utbyggnadsplan beskriver hur den allmänna VA-anläggningen ska byggas ut, för att säkerställa att behovet av allmänna vattentjänster kan tillgodoses

där behoven finns. Utbyggnadsplanen är framtagen parallellt med vattentjänstplanen.

- VA-utvidgningsplan för utredning av avtal och verksamhetsområdets gränser behandlar administrativa och tekniska delar för avtalens omfattning, anläggningar och tidplaner.

- VA-förnyelseplan beskriver hur ledningsnätet ska förnyas och underhållas.

- VA-underhållsplan beskriver hur den övriga tekniska infrastrukturen i den allmänna VA anläggningen som exempelvis reningsverk, vattenverk och tryckanordningar ska förnyas och underhållas.

- Strategiska dokument för dagvatten beskriver hur kommunen förhåller sig till frågor som gäller dagvatten och hur det ska omhändertas.

- Brand- och släckvattenplan beskriver hur kommunen kan tillhandahålla brandvatten som motsvarar räddningstjänstens behov och hur släckvatten kan hanteras.

Vattentjänstplanens förhållande till miljökvalitetsnormer

Vattentjänstplanens syfte är att säkra vattentjänsterna enligt LAV, inte att vattentjänsterna ska utföras på ett sådant sätt att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten enligt miljöbalken kan följas. Åtgärder som VA-huvudmannen behöver genomföra för att följa kraven kopplade till miljökvalitetsnormer kommer därför inte behandlas i vattentjänstplanen, medan åtgärder som syftar till att säkra leverans av vattentjänsterna tas upp i vattentjänstplanen.

Strategisk miljöbedömning

Parallellt med framtagandet av vattentjänstplanen har behovet av en strategisk miljöbedömning undersökts. Vattentjänstplanen bedöms inte ha behov av strategisk miljöbedömning. Hur detta har gjorts och resultatet av undersökningen beskrivs i bilaga 1, till detta dokument.

2. Ansvarsfördelning och roller för vatten och avlopp

Kommunen har genom kommunfullmäktige det övergripande ansvaret för VA-försörjningen enligt LAV. Det omfattar att säkerställa och tillhandahålla vattenförsörjning och avlopp när det behöver ordnas i ett större sammanhang. Kommunfullmäktige beslutar om vattentjänstplanen, verksamhetsområden, allmänna bestämmelser för VA och taxan. Kommunen behöver planera, bygga ut och

övervaka infrastrukturen för att möta behoven av vattentjänster och för att skydda människors hälsa och miljön.

Kommunen har en skyldighet att fördela ansvaret för vatten och avlopp internt så att de krav som finns i lagen om allmänna vattentjänster, miljöbalken samt plan- och bygglagen uppfylls. Genom Bygg- och miljönämnden har kommunen en tillsynsroll för att upprätthålla lagkrav och kvalitetsstandarder för både allmänna och enskilda VA-anläggningar. Genom att ta ansvar för dessa uppgifter säkerställer kommunen en pålitlig och hållbar vattenförsörjning och avloppshantering för invånarna.

Hällefors kommun är VA-huvudman som äger anläggningen och har ansvar för verksamheten. Utifrån beskrivning i reglemente fullgör Tekniska nämnden Hällefors kommuns uppdrag som huvudman för kommunalt VA. Verksamhetsansvaret är delegerat från Tekniska nämnden till VA-verksamheten.

Den allmänna VA-anläggningen består av vatten- och avloppsreningsverk, pumpstationer och ledningar. De allmänna vattentjänsterna finansieras av VA-taxa som betalas av fastighetsägare eller annan avgiftsskyldig.

Den enskilda användarens ansvar för den kommunala VA-anläggningen finns beskrivet i bland annat LAV, ABVA och Miljöbalken (MB). Den enskildes ansvar kan innebära att ansluta fastigheten till det kommunala ledningsnätet, betala avgifter för vattentjänsterna och använda VA-anläggningen så att det inte uppkommer olägenheter.

Fastighetsägare som har fastigheter utanför verksamhetsområdet för allmänt VA, har eget ansvar för drift och underhåll av sina egna vatten- och avloppssystem.

Länsstyrelsen utövar tillsynen över att kommunen fullgör skyldigheten enligt LAV 6 § att tillgodose behovet av vattentjänster. Länsstyrelsen får förelägga kommunen att fullgöra skyldigheten.

3. Samhällsutveckling

I Hällefors kommun bor idag ca 6 300 invånare fördelade över ett stort geografiskt område i förhållande till befolkningsantalet. I Hällefors tätort bor ca 4100 invånare och i Grythyttan ca 800, ca 1400 invånare bor på mindre orter och på landsbygden. Hällefors kommun har haft en vikande befolkningsutveckling de senaste 30 åren.

Hällefors kommun

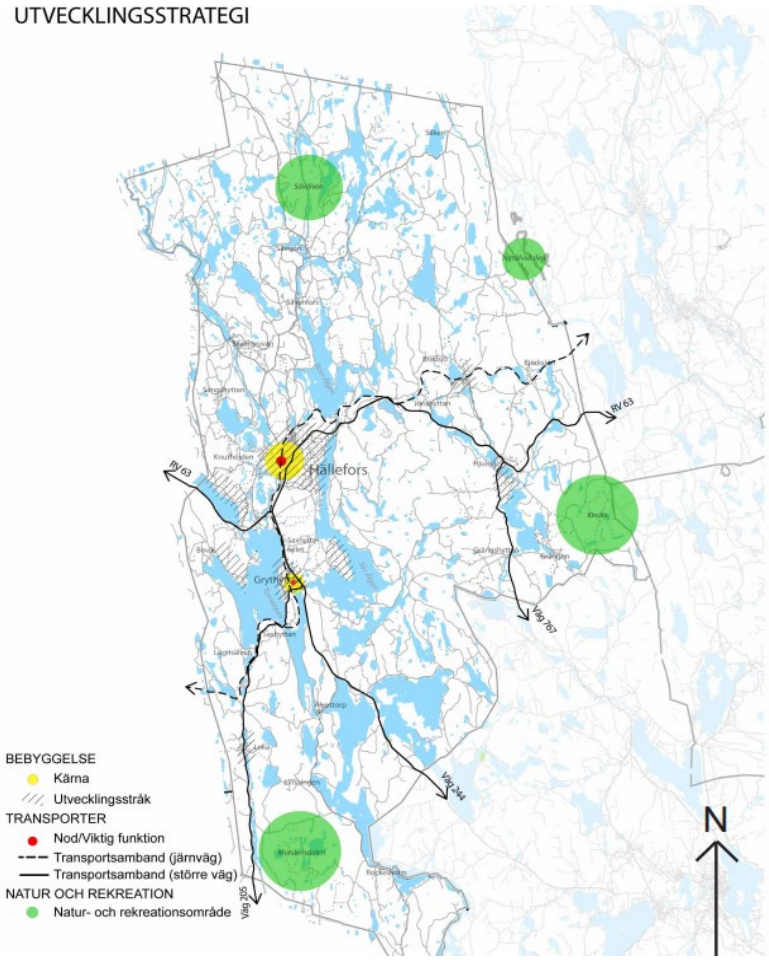

Figur 1Hällefors utvecklingsstrategi

I översiktsplanen och utvecklingsstrategin är tätorterna Hällefors och Grythyttan utpekade som platser dit den huvudsakliga samhällsutvecklingen ska koncentreras. Det är även här befintlig kommersiell och kommunal service koncentreras. Genom att i huvudsak koncentrera samhällsutvecklingen inom kommunen till redan bebyggda områden kan befintliga kommunikationer och teknisk försörjning användas figur 1.

Emellertid finns ett antal områden som omfattas av LIS tillägget till översiktsplanen som delvis kan innebära behov av ny infrastruktur. Urvalet av områden som omfattas av LIS har anpassats efter var infrastruktur finns i anslutning. LIS- områdena samt utvecklingsstråken som pekas ut i översiktsplanen är en del av kommunens arbete med att stärka kommunens attraktivitet. Det finns tre utvecklingstråk utpekade i Hjulsjö, Bredsjö samt i Loka.

Den 1 december 2022 undertecknade Hällefors kommun tillsammans med alla andra kommuner i länet en regional avsiktsförklaring för Agenda 2030 med mål om att ta

gemensamma kliv framåt för hållbarhetsarbetet. Kommunens arbete med agenda 2030 genomsyrar såväl politiska inriktningsmål som resultatmål. Arbetet med samhällsutveckling i Hällefors kommun ska därmed främja en hållbar utveckling ur ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv.

Tabell 1 Åtgärder för VA-planering i samhällsplaneringen

Åtgärder	Syfte	Ansvar	Tidplan
Arbeta förvaltningsövergripande vid planering av nya bostadsområden	Samverka förvaltningsövergripande för att spara resurser	Förvaltnings-övergripande samverkan	Löpande
Utreda för brand-och släckvattenplan	Säkerställa brand-och släckvattenhantering	Förvaltnings-övergripande samverkan	2027-2030
Dagvattenpolicy	Klargöra mål och ansvar för dagvattenhantering	Förvaltnings-övergripande samverkan	2026-2029

4. VA-ekonomi

En ekonomi i balans och VA-taxans storlek

Hällefors kommun står inför stora investeringar då mycket av den nuvarande infrastrukturen för den kommunala VA verksamheten är ålderstigen. Kapitalkostnader för förnyelse och utbyggnad behöver finansieras av avgifter via kommunens VA-taxa, vilket kommer att påverka VA-taxans storlek.

LAV reglerar kommunens möjlighet att ta ut avgifter för vattentjänster. VA-verksamheten ansvarar för att ta fram förslag till revidering av VA-taxa för beslut i Tekniska nämnden och kommunfullmäktige.

VA- avgifternas belopp och hur avgifterna ska betalas ska framgå av en bestämd taxa, vars storlek och fördelning bestäms av kommunfullmäktige. Det totala avgiftsuttaget får inte överstiga de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen och fördelningen av avgiftsuttaget ska ske utifrån vad som är skäligt och rättvist.

Hällefors kommun

En strategiskt långsiktig ekonomisk planering är av vikt för att säkerställa tillräckliga ekonomiska resurser, samt för att kunna följa och planera taxeutvecklingen. Genom långsiktig ekonomisk planering och en jämn och stabil taxeutvecklingsplan kan en mer hållbar ekonomisk situation skapas.

Tidshorisonten för en taxeutveckling ska skrivs fram med en prognos på 5 till 10 år utifrån förnyelse-, underhålls- och utbyggnadplaneringen.

För Hällefors kommunala VA finns få nytillkomna brukare och det finns en trend med minskad förbrukning hos de befintliga brukarna. Det pågår en översyn för att justera enskilda taxor för att få så rättvis taxa som möjligt för alla brukare. Det planeras för att installera digitaliserade och fjärrstyrda vattenmätare. Vattenmätarna kommer att göra det enklare med avläsning, mer korrekt vattendebitering och mätarna kan även möjliggöra tidig indikation på eventuella vattenläckor. Åtgärder för VA-ekonomi och taxa finns i tabell 2.

Tabell 2 Åtgärder, VA ekonomi och taxa

Åtgärder	Syfte	Ansvar	Tidplan
Planera långsiktigt för jämn och stabil taxeutveckling	Planera utifrån förnyelse-, underhålls- och utbyggnadplaneringen med prognos för taxeutveckling med tidshorisont på 5 och 10 år	VA-verksamheten	Löpande
Översyn för att justera enskilda avtal och taxor	Rättvis taxa för olika typer av fastigheter	VA-verksamheten	2026-2029
Fastställa dagvattentaxa	Kostnadstäcka dagvattenverksamheten	VA-verksamheten	2025-2028
Planera för att installera digitala vattenmätare	Exaktare mätning i realtid vilket ger mer korrekt vattendebitering och tidig indikation på vattenläckor.	VA-verksamheten	2026-2034

5. Nulägesbeskrivning av Hällefors vattentjänster

Hälleforskommun har verksamhetsområden för dricks- och avloppsvatten. Avloppsvatten är ett samlingsnamn för spillvatten, dagvatten, kylvatten och vatten från begravningsplats. Utom de redan pågående administrativa och fysiska åtgärderna är behovet av både närstående- och framtida investeringar kopplade till den allmänna VA-anläggningen mycket stort.

I Hällefors kommun är den allmänna VA-försörjningen utbyggd på elva platser, figur 2. Hällefors och Grythyttans tätorter är de största områdena. Utöver dem finns det mindre verksamhetsområden i kommunen. År 2024 var omkring 90%, av kommuns befolkning om ca 6 300 personer, anslutna till allmän VA-försörjning. För Silvergruvan finns det beslut om att inrätta verksamhetsområde för dricksvatten. Det

pågår teknisk utredning för att verkställa beslutet om dricksvattenvattenförsörjning till Silvergruvan.

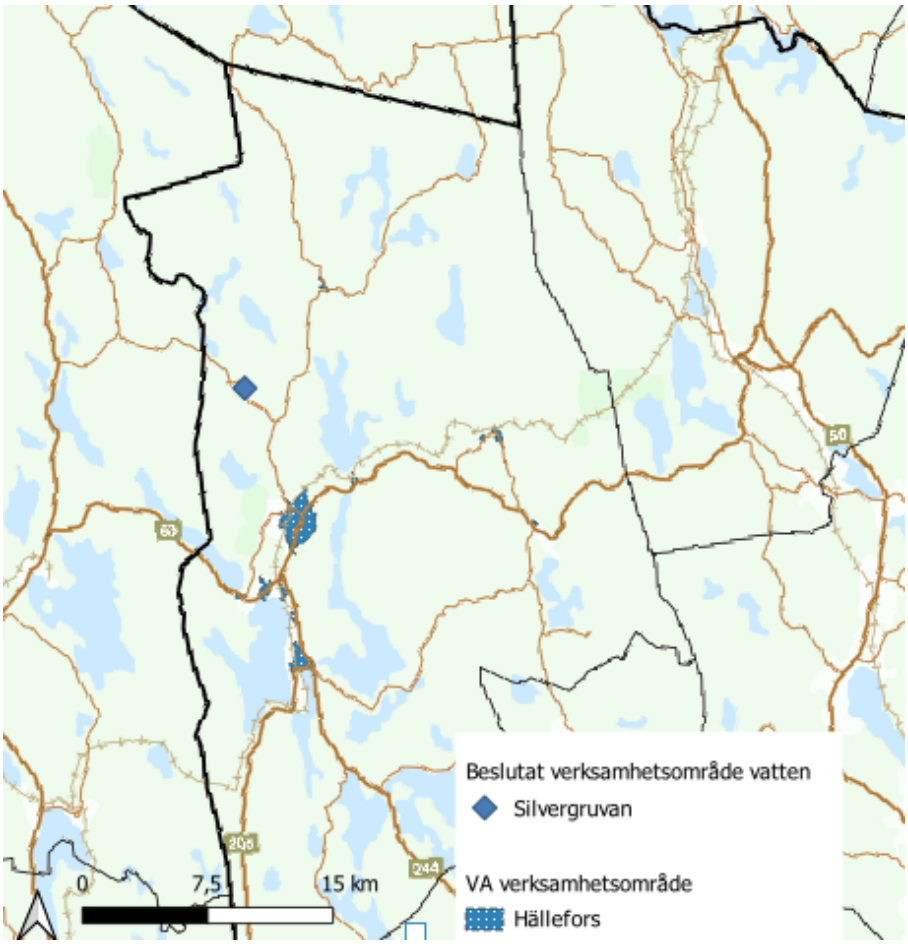

Figur 2 VA verksamhetsområden

Avloppsreningsverk och ledningsnät för spillvatten

Hällefors kommun har 6 avloppsreningsverk, med ca 110 km avloppsledningar, ca 60 km dagvattenledningar och därtill hörande pumpstationer och övriga anläggningsdelar. Under 2024 mottog avloppsreningsverken totalt ca 1,7 miljoner m3 avloppsvatten, av det beräknas ca 80 % vara tillskottsvatten. Tillskottsvatten kan vara inläckage av högt grundvatten eller överkoppling av dag- och dränvatten till avloppsledningarna. För att åtgärda mängden tillskottsvatten och minska den ska ledningar, pumpstationer och bräddavlopp ses över, tabell 3. Även avtal ska ses över i syfte att minska mängden tillskottsvatten vatten.

Dagvatten

Det finns områden med så kallade kombinerade ledningar där spillvatten och dagvatten leds i samma ledning. Dagvatten bör inte ledas till avloppsreningsverken utan ska avledas för sig och vid behov behandlas i anläggningar som är speciellt

framtagna för dagvattenrening. I de fall där kombinerade ledningar behöver separeras finns det behov av både administrativa som fysiska åtgärder för att skapa en fungerande lösning. Utredningar av behovet och för förutsättningar att separera ledningar utförs i förnyelseplanen.

Dricksvattentäkter, dricksvattenverk och dricksvattenledningsnät

EU:s dricksvattendirektiv anger de minimikrav som måste uppfyllas för vatten avsett som dricksvatten. Detta har införlivats i svensk lagstiftning genom Livsmedelsverkets föreskrifter (2022:12) om dricksvatten. Vid händelse av att det ordinarie dricksvattenledningsnätet är ur bruk eller att vattnet riskerar att inte uppfylla gällande gränsvärden, kan vatten behöva distribueras på annat sätt för att i möjlig mån upprätthålla dricksvattenförsörjning till allmänhet och prioriterade verksamheter.

Hällefors nödvattenplanering följer Livsmedelsverkets guide för planering av nödvattenförsörjning.

Hällefors har 4 vattenverk där ca 0,7 miljoner m3 råvatten tas ut för dricksvattenproduktion. Det finns ca 125 km dricksvattenledningar, ledningarnas kondition är under pågående utredning i VA förnyelseplanen. Ca 20% av den producerade dricksvattenmängden beräknas att bortfalla genom olika former av utläckage. Tre av kommunens fyra dricksvattentäkterna saknar modernt skyddsområde. Vattenskyddsområden består av geografiska områden med skyddsföreskrifter. Kommunen arbetar för att skapa moderna vattenskyddsområden för alla dricksvattentäkter. Ansökan är inlämnad för inrättande av moderna vattenskyddsområden för vattentäkterna i Sävsjön, Nyhammar och Älvestorp. Det pågår utredning för att förse Silvergruvan med allmänt dricksvatten, där även tillstånd för vattenuttag och vattenskyddsområde kommer att hanteras.

Badvatten och släckvatten

Brandposter är en del av den allmänna VA-anläggningen, till skillnad från övriga anläggningsdelar är det en skattefinansierad del. Hällefors är en glesbefolkad kommun, men med många brandposter samt en mängd ventiler och andra anordningar för brandvattenförsörjning. Det planeras för att ta fram en brand -och släckvattenplan 2027-2030.

Påverkan från kraftiga regn och skyfall

Skyfall definieras enligt Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) som ett regn med regnvolym om minst 50 mm/tim. eller 1 mm/min. Dagvattensystem ska ha kapacitet för att avleda vatten enligt dimensionerings praxis, vilket klart understiger 50 mm/tim, figur 3. Vid skyfall kan därför dagvattensystemen överbelastas då dagvattensystemets kapacitet är mycket begränsad i förhållande till skyfallets intensitet och volym. Skyfall ska inte avledas i dagvattensystemet utan avrinna ytligt eller på annat särskilt ordnat sätt.

Hällefors kommun

En analys av hur ledningsnät och annan VA infrastruktur påverkas av kraftiga regn planeras att utföras under 2027-2030.

Nya duplikatsystem	VA-huvudmannens ansvar		Kommunens ansvar
	Återkomsttid för regn vid fylld ledning	Återkomsttid för trycklinje i marknivå	Återkomsttid för marköversvämning med skador på byggnader
Gles bostadsbebyggelse	2	10	> 100 år
Tät bostadsbebyggelse	5	20	> 100 år
Centrum- och affärsområden	10	30	> 100 år

Figur 3 Praxis för dimensionering och ansvarsfördelning inom kommunen.

Tabell 3 Åtgärder för att skyfallssäkra anläggning

Åtgärder	Syfte	Ansvar	Tid
Analysera VA infrastruktur som tillför tillskottsvatten.	Minska mängden tillskottsvatten till avloppsreningsverk	VA-verksamheten	2026-2031
Bygga bort kombinerade ledningar, se över pumpstationer, bräddavlopp och analysera avtal	Minska mängden tillskottsvatten till avloppsreningsverk	VA-verksamheten	2026-2031
Identifiera VA-anläggningar i lågpunkter	Översyn av VA-anläggningar i lågpunkter	VA-verksamheten	2026-2027

6. Pågående arbeten och planering

Det pågår många olika arbeten med VA-planering. Nedan redovisas pågående arbeten och utredningar, som ska leda till underlag för åtgärder som ska säkerställa en långsiktig leverans av vattentjänster. En del planer behöver utredas före andra utredningar kan starta.

Planerade arbeten och utredningar

- Utredning för avtal och verksamhetsområdets gränser
- Utredning för dagvatten gata och dagvatten fastighet.
- Pågår dricksvatten utredning för Silvergruvan
- Pågår utredning för en överföringsledning för avlopp från Grythyttan till Hällefors
- Pågår utredning av reservvatten för Hällefors

- Inrättande av moderna vattenskyddsområden för vattentäkterna i Sävsjön, Nyhammar och Älvestorp.

Planer och program

Den pågående VA-förnyelseplaneringen kommer att beskriva hur reinvesteringar i samtliga befintlig ledningsinfrastruktur ska utföras, planen beräknas vara klar 2026.

Den pågående VA-underhållsplaneringen kommer att beskriva hur det långsiktiga underhållsbehovet för VA-anläggningar ska utföras och beräknas vara klar 2026.

Det pågår arbete med att utreda avtal och verksamhetsområdes omfattning genom att fastställa gränser och beslut för dricks- och spillvattenverksamhetsområden och att upprätta verksamhetsområde för både dagvatten gata och dagvatten fastighet. Det pågår även arbete med utredning av särskilda anslutna verksamheters avtal, där verksamheter utreds för behovet av särskild användning, som inte kan betraktas vara allmän användning enligt LAV 2§.

Parallellt med vattentjänstplanen har VA-utbyggnadsplaner utarbetats. I de utredningar har det identifierats flera fastigheter som ligger i nära anslutning till befintliga verksamhetsområden. Fastigheterna kan då betraktas som att de kan ingår i sammanhållen bebyggelse med befintligt verksamhetsområde. Utredning av de identifierade fastigheterna och verksamhetsområdenas gränser samt granskning av avtal kommer att redovisas separat i en plan för verksamhetsområdets omfattning som beräknas vara klar 2025.

Tabell 4 Åtgärder VA-försörjning ledning och verk

Åtgärder	Syfte	Ansvar	Tid
Arbeta utefter förnyelseplanen och åtgärdsplan för ledningsnätet för att minska mängden inläckage och se över avtal.	Minska tillskottsvattenvatten i VA anläggningar.	VA-verksamheten	2026-2034
Revidera vattenskyddsområden och dess vattenskyddsföreskrifter.	Skapa moderna villkor för vattenskyddsområdena.	VA-verksamheten	2025-2034
Arbeta med förnyelseplaneringen	Arbeta för en utbytestakt på ledningsnätet så att en robust VA-anläggning kan upprätthållas över tid och komplettera med dagvattenledningar där det idag bara finns avloppsledningar.	VA-verksamheten	2026-2034

Planera för att installera mätningsutrustning för bräddmätningar	Säkerställa att bräddningsmätning ska utföras på även äldre anläggningar.	VA-verksamheten	2026-2028
Utreda villkor i avtal och verksamhetsområdets omfattning samt upprätta verksamhetsområden för dagvatten	Bygga ut VA-anläggningen utefter behov och bestämma verksamhetsområdets gränser.	VA-verksamheten	2026-2028
Genomföra utbyggnad av kommunalt VA enligt planering	Där det finns ett behov av VA i ett större sammanhang enligt tidigare utredning.	VA-verksamheten	2026-2034

7. Behovet av utbyggnad av den allmänna VA anläggningen

Principer för VA- utbyggnad

VA-utbyggnadsområde är ett område som har stort behov av förändrad VA-försörjning och ska därför upptas i det allmänna VA-verksamhetsområdet. Behovet för utbyggnad har utretts i VA-utbyggnadsplan för Hällefors kommun. Behovsbedömningen har utgått från kriterier för hälsa, miljö och samhälle, figur 4.

Enligt 6§ LAV ska kommunen, om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse

> *1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och*
> *2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.*
>
> *Kommunen ska vid bedömningen av behovet enligt första stycket, ta särskild hänsyn till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning, som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.*

Enligt rättspraxis har det tolkats att kommuners skyldigheter brukar inträda från ca 20–30 hushåll och uppåt, även endast 15 hushåll har förekommit i vissa fall. I arbetet med VA utbyggnadsplanen, med utgångspunkt från LAV och gängse praxis har därför bostadshuskluster sökts ut för att identifiera sammanhållen bebyggelse som behöver ingå i behovsanalysen. Områden med 15 bostäder eller fler där avståndet mellan bostäderna är 150 meter eller mindre har utretts. Områdena har vidare utvärderats med antalet hus med permanentboende, tillgång till dricksvatten och recipientens status.

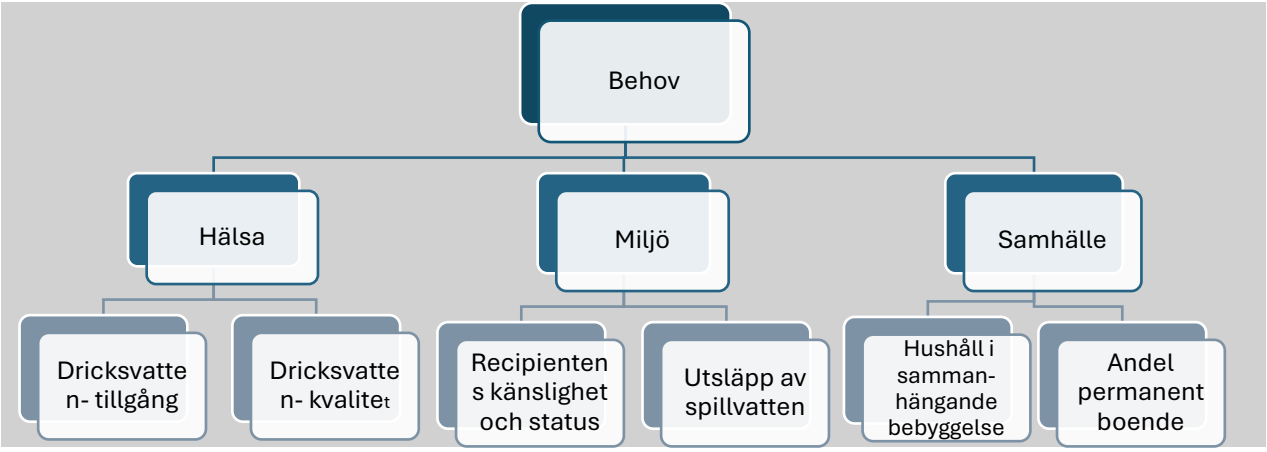

Figur 4, Schematiskt skiss för hur behovet för kommunalt VA bedöms utifrån hälsa, miljö och sammanhållen bebyggelse.

8. Resultatet av utredningen är att nuvarande VA-försörjningen är godtagbar

Sammanlagt identifierades 15 områden som har utretts, varav 4 områden är mindre kluster som ligger i 7, Saxhyttan området, figur 5. Ingen av de utredda områdena bedöms ha behov av att anslutas till kommunalt VA på grund av bedömning för sammanhållen bebyggelse med miljö- eller hälsoskäl.

11 områden beskrivs med tabellerna 5 och 6 och kartbilden nedan som visar områdets lokalisering.

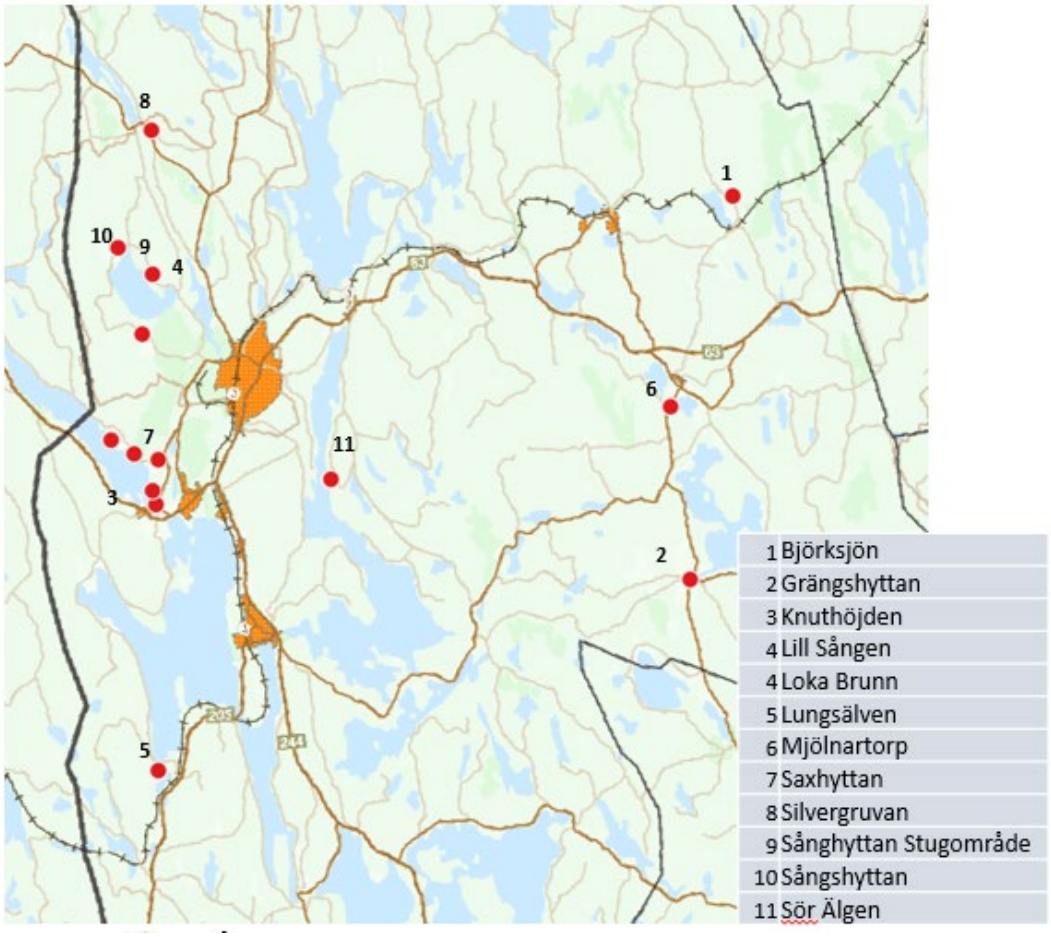

Figur 5 VA-utbyggnadsplanens utredningsområden

Tabell 5 Va- utbyggnadsplanens bevakningsområden

Bevakningsområden			
Område	Storlek	PB	Beskrivning av området
Grängshyttan	22	11	Område med blandad bebyggelse med ca 50% andel permanentboende, stora tomter och låg täthet. Medel hälso-och miljörisk. Eget vatten, egna avloppslösningar.
Knuthöjden	13+14	17	Två mindre permanentbostadsområden som ligger nära varandra, stora tomter Medel hälso-och låg miljörisk. Enskilda vatten och avloppslösningar.
Lungsälven	20	8	Område med både permanent och fritidsbostads hus. Medel till låg hälso-och miljörisk. Enskilda vatten och avloppslösningar.
Saxhyttan	20	14	Permanentbostads område, små tomter, ganska tätt mellan husen. Medel hälso-och miljörisk. Eget och gemensamt vatten, enskilda avloppslösningar där många har tillstånd enligt miljöbalken.

Silvergruvan	24	14	Permanentbostadsområde, stora tomter. Medel hälsorisk och låg miljörisk. Enskilda avlopp. Beslut om kommunalt dricksvatten, det pågår teknisk utredning för att genomföra beslutet.

Tabell 6 Va-utbyggnadsplanens fritidshusområden.

Fritidshusområden			
Område	**Storlek**	**PB**	**Beskrivning av området**
Björksjön	21	2	Område med blandad bebyggelse med låg andel permanentboende, stora tomter och låg täthet. Låg hälso-och lågmiljörisk. Enskilda vatten- och avloppslösningar.
Mjölnartorp	25	8	Permanetbostadsområde med låg grad av permanentboende. Medel hälso-och låg miljörisk. Enskilda vatten- och avloppslösningar.
Sånghyttan Stugområde	26	1	Fritidshusområde med små sommarhus invid strandkanten. Enskilda vatten-och avloppslösningar.
Sångshyttan	26	8	Blandat fritidshus-och permanentbostadsområde. Medel hälsorisk och låg miljörisk. Enskilda vatten- och avloppslösningar.
Sör Älgen och Karstenshult	62	9	Fritidshusområde där fastigheterna ligger på rad utefter sjöstranden, ca 3 km långt kluster, stora tomter. Hög hälsorisk- låg miljörisk. Gemensamma och enskilda vatten-och avloppslösningar, som variera mycket beroende på husets standard.

VA-bevakningsområden

I nära anslutning till Saxhyttan finns flera mindre bostadskluster som vid en förtätning skulle kunna växa samman, varför även de områdena har utretts. Knuthöjden är ett permanentbostadsområde som består av två mindre kluster som egentligen inte är sammanhängande, men betraktas som ett område i den här utredningen, då de ligger mycket nära varandra. Grängshyttan och Lungsälven är mindre permanentbostadsområden med omkring 20 bostadshus. Grängshyttan, Lungsälven. Silvergruvan är mindre permanentbostadsområden med omkring 20 bostadshus. Silvergruvan har beslutats att ingå i verksamhetsområde för kommunalt dricksvatten, figur 2, och att det pågår tekniska utredningar för att genomföra beslutet. I nuläget är VA-försörjning godtagbar genom olika enskilda lösningar. Områdena bedöms ha möjlighet till godtagbar enskild VA-försörjning och kunna fortsätta i nuvarande utsträckning för den aktuella planeringsperioden. Om bebyggelsen skulle utökas eller förändras är det dock inte självklart att vatten- och avloppsituationen skulle fungera långsiktigt hållbart, i så fall kommer en ny

bedömning göras. Kommunen kommer därför bevaka till exempel antalet tillkommande bygglov eller förändring i nyttjandet av bebyggelsen i dessa områden.

Områden identifierade med fritidshuskaraktär

Olika fritidshusområden har hus med olika standard och därmed olika behov av kommunalt VA. Fritidshusområdena har utretts för att bedöma om området, trots den förmodat lägre användningsgraden ändå har behov av kommunalt VA. Områdena har utretts för hälso-och miljöskäl och påverkan på vattenförekomsterna, även äldre planbestämmelser och vilken typ av avloppslösningar som är mest förekommande har undersökts. Utredningen har tillämpats utefter att områden med mesta delen hus standarder som inte är tänkta eller lämpade för helårsboende och med mesta delen BDT-avlopp, bedöms att inte ha behov av kommunalt VA. Eftersom BDT- avlopp har lägre negativ påverkan på vattenförekomster jämfört med WC-avlopp. Hus lämpade för sommarvistelse med BDT-avlopp har då lägre behov av kommunalt VA, jämfört med hus som har WC och är lämpade för helårsboende.

Björksjön, Mjölnartorp, områden med mesta delen permanentbostadsbebyggelse med låg ande permanentboende och kategoriseras därför som fritidshusområden i den här utredningen.

Utmed Sångens östra strand finns både sommarstugeområde och område med permanentbostäder.

Sör Älgens östra strand utgör ett sommarstugeområde som sträcker sig ca tre kilometer utmed strandlinjen.

Hällefors kommun

9. VA-försörjning utanför verksamhetsområde för allmän VA-anläggning

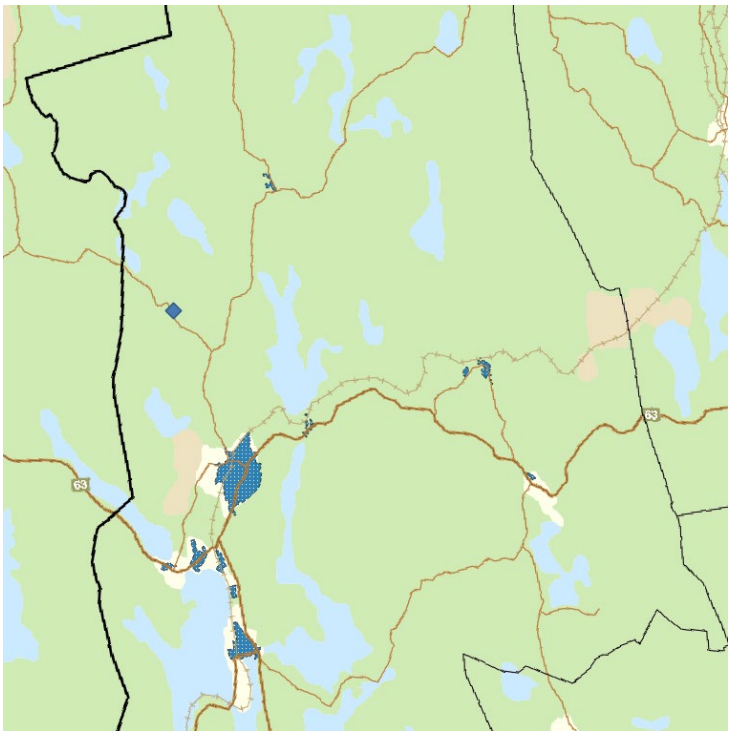

Det finns ca 1000 enskilda avloppsanläggningar, de flesta betjänar ett hus. En mindre andel fastigheter är anslutna till ett gemensamt avlopp, eller är medlem i någon VA- eller vattenförening. Enskilda fastigheter eller områden kan vara anslutna via avtal till allmänna kommunala vattentjänster utan att för det vara en del av verksamhetsområdet. En enskild anläggning kan vara för dimensionerade för både WC och BDT- vatten eller med en torr toalettlösning och för bara BDT- vatten. De flesta har vattenförsörjning via borrade brunnar. En del av fastigheterna utanför verksamhetsområde för kommunalt VA är fritidshus vars syfte inte är helårsvistelse.

Bygg-och miljönämnden har tillsyn och prövning för små avloppsanläggningar, det finns ingen generell tillsyn eller prövning för enskilda dricksvattentäkter. Dricksvattenanläggningar som försörjer fler fastigheter eller som används inom livsmedelsproduktion har tillsyn enligt Livsmedelsverkets föreskrifter. För att tillsynen av enskilda avloppsanläggningar ska vara mer effektiv och träffsäker kan riskbaserade tillsynsplaner användas som underlag.

Tabell 7, Vatten och avlopp utanför VA verksamhetsområde

Åtgärder	Syfte	Ansvar	Tid
Utreda en riskbaserad tillsynsplan	Tillsyna enskilda avlopp efter behov	Miljöenheten	**2027-2030**

Hällefors kommun

10. Uppföljning och utvärdering

Hällefors vattentjänstplan är framtagen i samarbete mellan VA-verksamheten och vattenstrateg. Under planperioden ska vattentjänstplanen följas upp av VA-verksamheten. Vattentjänstplanen ska aktualitetsprövas vart fjärde år av kommunfullmäktige.

11. Sammanställning av åtgärder

Tabell 8, Sammanställning av åtgärder

Åtgärder **(med hänvisning till tabeller)**	**Syfte**	**Ansvar**	**Tid**
1, Arbeta förvaltningsövergripande vid planering av nya bostadsområden	Samverka förvaltningsövergripande för att spara resurser.	Förvaltnings-övergripande samverkan	Löpande
1, Utreda för brand-och släckvattenplan	Säkerställa brand-och släckvattenhantering.	Förvaltnings-övergripande samverkan	2027-2030
1, Dagvattenpolicy	Klargöra mål och ansvar för dagvattenhantering.	Förvaltnings-övergripande samverkan	2026-2029
2, Planera långsiktigt för jämn och stabil taxeutveckling	Planera utifrån förnyelse-, underhålls- och utbyggnadplaneringen med prognos för taxeutveckling med tidshorisont på 5 och 10 år.	VA-verksamheten	Löpande
2, Översyn för att justera enskilda avtal och taxor	Rättvis taxa för olika typer av fastigheter.	VA-verksamheten	2026-2029
2, Fastställa dagvattentaxa	Kostnadstäcka dagvattenverksamheten.	VA-verksamheten	2025-2028
2, Planera för att installera digitala vattenmätare	Exaktare mätning i realtid vilket ger mer korrekt vattendebitering och tidig indikation på vattenläckor.	VA-verksamheten	2026-2034
3, Analysera VA infrastruktur som tillför tillskottsvatten vatten.	Minska mängden tillskottsvatten till avloppsreningsverk	VA-verksamheten	2026-2031

3, Bygga bort kombinerade ledningar, se över pumpstationer, bräddavlopp och analysera avtal	Minska mängden tillskottsvatten till avloppsreningsverk	VA-verksamheten	2026-2031
3, Identifiera VA-anläggningar i lågpunkter	Översyn av VA-anläggningar i lågpunkter	VA-verksamheten	2026-2027
4, Arbeta utefter förnyelseplanen och åtgärdsplan för ledningsnätet för att minska mängden inläckage och se över avtal.	Minska tillskottsvattenvatten i VA anläggningar.	VA-verksamheten	2026-2034
4, Revidera vattenskyddsområden och dess vattenskyddsföreskrifter.	Skapa moderna villkor för vattenskyddsområdena.	VA-verksamheten	2025-2034
4, Arbeta med förnyelseplaneringen	Arbeta för en utbytestakt på ledningsnätet så att en robust VA-anläggning kan upprätthållas över tid och komplettera med dagvattenledningar där det idag bara finns avloppsledningar.	VA-verksamheten	2026-2034
4, Planera för att installera mätningsutrustning för bräddmätningar	Säkerställa att bräddningsmätning ska utföras på även äldre anläggningar.	VA-verksamheten	2026-2028
4, Utreda villkor i avtal och verksamhetsområdets omfattning samt upprätta verksamhetsområden för dagvatten	Bygga ut VA-anläggningen utefter behov och bestämma verksamhetsområdets gränser.	VA-verksamheten	2026-2028
7, Utreda en riskbaserad tillsynsplan	Tillsyna enskilda avlopp efter behov.	Miljöenheten	2027-2032

12. Ordlista och begreppsförklaring

ALLMÄN VATTEN OCH AVLOPPSANLÄGGNING (Kommunalt VA) En VA-anläggning över vilken en kommun ansvarar för och som har ordnats och används för att uppfylla VA- huvudmannens skyldighet enligt LAV. I VA-anläggningen ingår avloppsrenings-och vattenverk, ledningsnät och andra anordningar som krävs för att anläggningen ska fungera.

AVLOPPSVATTEN Är ett samlingsnamn för spillvatten, dagvatten, kylvatten och vatten från begravningsplats.

Hällefors kommun

BRÄDDNING En bräddning innebär ett tillfälligt utsläpp av orenat avloppsvatten till följd av att ledningsnät eller reningsverk är överbelastat och vattenmängden är större än vad VA-systemet klarar av.

DAGVATTEN Regn- och smältvatten som avrinner ytligt på marken.

DRÄNVATTEN (dräneringsvatten) Vatten som kommer från dränering av husgrunder.

ENSKILD VATTEN- ELLER AVLOPPSANLÄGGNING En VA-anläggning som inte ingår i verksamhetsområde för den allmänna VA-anläggningen. Fastighetsägaren är ofta också verksamhetsutövaren som ansvarar för anläggningens drift.

FÖRBINDELSEPUNKT Gräns mellan VA-huvudmannens och fastighetsägarens ansvarsområde.

GEMENSAMHETSANLÄGGNING Gemensamhetsanläggningar för VA är en form av VA-lösning där flera fastighetsägare går ihop för att driva en gemensam vatten- och/eller avloppsanläggning.

LAV Förkortning för Lag om allmänna vattentjänster SFS 2006:412

RECIPIENT Sjö, vattendrag, kustvatten eller grundvatten som är mottagare för dagvatten eller spillvatten.

SPILLVATTEN I regel förorenat vatten från hushåll eller verksamhet. Med spillvatten likställs allt avloppsvatten som huvudmannen bedömer att ska avledas till spillvattenledning.

TILLSKOTTSVATTEN Ovidkommande vatten som genom felkopplingar eller in läckage av vatten belastar spillvattenledningar, pumpstationer eller avloppsreningsverk.

VA Förkortning för vatten och avlopp.

VA-ANLÄGGNING En anläggning som har till ändamål att tillgodose behovet av vattentjänster

VA-FÖRSÖRJNING Ordnande av en eller flera tjänster av dricksvatten, spillvatten, dagvatten och dränvatten.

VA-HUVUDMAN Den som äger en allmän VA-anläggning och ansvarar för VA-verksamheten juridiskt och ekonomiskt. Huvudman för den allmänna VA-anläggningen är Ljusnarsbergs kommun.

VA-KOLLEKTIV Alla fastigheter som är anslutna till allmänt VA är en del av VA-kollektivet.

Hällefors kommun

VATTENSKYDDSOMRÅDE Ett geografiskt fastställt område till skydd för en vattenförekomst med betydelse för vattentäkt, antingen för en existerande vattentäkt eller för en möjlig framtida vattentäkt.

VATTENTJÄNST Vatten- och/eller avloppsförsörjning

VERKSAMHETSOMRÅDE (VO) Allmänna vatten- och avloppstjänster bedrivs inom ett fastställt geografiskt område, ett verksamhetsområde, inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller skall ordnas genom en allmän VA-anläggning.

Hällefors kommun

Bilaga 1

Hällefors kommun

Undersökning av behov av strategiskmiljöbedömning

Bilaga till vattentjänstplan

Hällefors kommun

Inledning .....
Processbeskrivning och lagrum .....
Steg 1 och 2, i figuren .....
Steg 3, i figuren .....
Steg 4, i figuren .....
Steg 5, i figuren .....
Undersökning om betydande miljöpåverkan kan antas .....
Steg 6, i figuren .....
Checklista .....
Beslut .....

Hällefors kommun

Sammanfattning

Parallellt med framtagandet av vattentjänstplanen har behovet av en strategisk miljöbedömning undersökts. Åtgärderna i vattentjänstplanen anger vad som behöver göras men fastslår inte hur, det vill säga teknisk lösning eller eventuellt markanspråk. Det utreds vidare i respektive åtgärdsprojekt. Vattentjänstplanen bedöms inte ha behov av strategisk miljöbedömning.

Inledning

Vattentjänstplanen ska visa kommunens långsiktiga planer för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster och redogöra för åtgärder som behöver vidtas för att den allmänna anläggningen ska fungera vid skyfall och översvämningar. Enligt miljöbalken (6 kap. 3 och 5 §§) ska en kommun, som upprättar en plan som krävs i lag, göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Figur 1 är hämtad från Naturvårdsverkets handledning för strategiska miljöbedömningar och sammanfattar processen som har förts parallellt med arbetet med vattentjänstplanen.

Respektive steg i processen är markerat i figuren och beskrivs även i texten nedan.

Processbeskrivning och lagrum

Den schematiska figuren är hämtad från Naturvårdsverkets handledning för strategiska miljöbedömningar, den sammanfattar processen som genomförts med framtagandet av vattentjänstplanen för att tillgodose befintliga lagkrav. (https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/miljobedomningar/strategisk-miljobedomning/#E1280723062, 2024-04-22), Den röda numreringen 1-6 i figuren visar de steg och bedömningar som gjorts och redovisas nedan i respektive steg.

Hällefors kommun

Figur 4, Schematisk figur för undersökning för om det behöver göras en strategisk miljöbedömning.

Steg 1 och 2, i figuren

Steg 1: Upprättas planen av myndighet/kommun och krävs den i lag/författning?

Steg 2: Är det en plan för totalförsvar, finansiell plan eller en plan för räddningstjänsten?

> **Strategiska miljöbedömningar för planer och program**
>
> 3 § En myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning ska göra en strategisk miljöbedömning, om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.
>
> Skyldigheten gäller inte
> 1. planer och program som endast syftar till att tjäna totalförsvaret eller räddningstjänsten, och
> 2. finansiella eller budgetära planer och program.
>
> *Lag (2017:955).*

Hällefors kommun

Slutsats steg 1: JA, vattentjänstplanen faller under sådana planer som anges i 3 §. Vattentjänstplanen är reglerad i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster och tas fram av kommunen.

Slutsats steg 2: NEJ, vattentjänstplanen är inte en plan som omfattas av undantaget enligt.

Steg 3, i figuren

Steg 3: Kan genomförandet av planen/programmet omfatta verksamhet/åtgärd som kräver Natura 2000-tillstånd enligt 7 kap. 2 § MB?

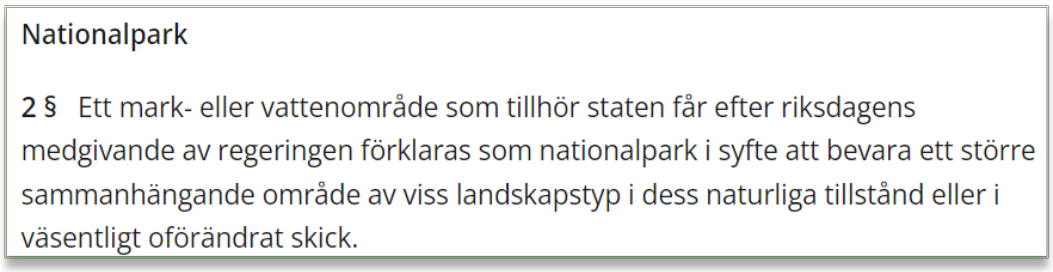

Slutsats steg 3: NEJ, vattentjänstplanen omfattar inte Natura 2000- områden eller andra områden som avses i 2 §.

Steg 4, i figuren

Steg 4: Är planen/programmet någon av de som listas i 2 § 2. a- i miljöbedömnings-förordningen? Miljöbedömningsförordning (2017:966) 2 § punkt 2 anger att:

2 § En betydande miljöpåverkan ska antas enligt 6 kap. 3 § första stycket miljöbalken, om

1. genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan komma att omfatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken, eller

2. planen, programmet eller ändringen anger förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i 6 § eller bilagan till denna förordning och är

a) ett åtgärdsprogram enligt 5 kap. 8 § miljöbalken,

b) en avfallsplan enligt 15 kap. 41 § miljöbalken eller enligt 9 kap. 11 § avfallsförordningen (2020:614),

c) en översiktsplan enligt 3 kap. plan- och bygglagen (2010:900),

d) en regionplan enligt 7 kap. plan- och bygglagen,

e) en plan för tillförsel, distribution och användning av energi enligt lagen (1977:439) om kommunal energiplanering,

f) en länsplan enligt förordningen (1997:263) om länsplaner för regional transportinfrastruktur,

g) en havsplan enligt havsplaneringsförordningen (2015:400),

h) en plan för moderna miljövillkor enligt 11 kap. 28 § miljöbalken, eller

i) en annan plan eller ett annat program som avser jord- eller skogsbruk, fiske, energi, industri, transporter, regional utveckling, avfallshantering, vattenförvaltning, telekommunikationer, turism, fysisk planering eller markanvändning. Förordning (2020:694).

Slutsats steg 4: JA, vattentjänstplanen faller under de planer som tas upp under ”i” p.2.

Steg 5, i figuren

Steg 5: Anger planen/programmet förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i 6 § eller bilagan till miljöbedömnings-förordningen? 6 § eller bilagan till miljöbedömningsförordningen tar upp flera verksamheter och åtgärder som berör vattentjänstplanens ämnesområde. Till exempel listas här infrastrukturprojekt (bilagan, p.10) med hög relevans:

10. Infrastrukturprojekt som avser
a) anläggning av industriområden,
b) tätortsbebyggelse, inklusive byggande av shoppingcentrum och parkeringsplatser,
c) byggande av järnvägar, omlastningsstationer eller terminaler för kombinerad trafik,
d) anläggning av flygfält,
e) byggande av vägar, hamnar eller hamnanläggningar, inklusive fiskehamnar,
f) anläggning av inre vattenvägar eller anläggningar för reglering av vattenflöden,
g) dammar och andra fördämningar eller vattenmagasin för långvarigt bruk,
h) spårvägar, upphöjda eller underjordiska järnvägar, hängbanor eller liknande banor av speciell typ som endast eller i huvudsak används för passagerartransport,
i) byggande av rörledningar för gas eller olja,
j) anläggning av vattenledningar över långa avstånd,
k) kustanläggningar för att bekämpa erosion eller havsanläggningar i form av vallar, pirer, vågbrytare eller andra anläggningar för skydd mot havet eller andra havsanläggningar varigenom kustlinjen kan ändras (andra verksamheter och åtgärder än sådana som avser underhåll eller återuppbyggnad av anläggningar),
l) system för utvinning av grundvatten eller konstgjord grundvattenbildning, eller
m) anläggningar för överledning av vatten mellan avrinningsområden.

Slutsats steg 5: NEJ, Vattentjänstplanen kan identifiera behov av att bedriva projekt som anges i 6 § eller bilagan till miljöbedömningsförordningen, men anger inte förutsättningarna för att bedriva verksamheten eller vidta åtgärder. Vattentjänstplanens upplägg hanterar vad som behöver göras men inte hur åtgärder ska genomföras eller viket eventuellt markanspråk kan komma att krävas. Det får efterföljande utrednings-arbete hantera.

Därmed konstateras att en betydande miljöpåverkan med anledning av planen inte kan förutsättas men att det krävs en undersökning för att fastslå om behov av strategisk miljöbedömning krävs (enligt miljöbalkens 6 kap. 5 §, nedan).

Hällefors kommun

Att undersöka om en betydande miljöpåverkan kan antas

5 § En myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning ska undersöka om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, om

1. frågan om betydande miljöpåverkan inte är avgjord i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 4 §, eller
2. planen, programmet eller ändringen inte omfattas av undantaget i 3 § andra stycket. *Lag (2017:955).*

Undersökning om betydande miljöpåverkan kan antas

För att utreda om planen antas medföra betydande miljöpåverkan görs en undersökning. Vad en undersökning innebär framgår av miljöbalkens 6 kap. 6 §:

6 § Undersökningen ska innebära att myndigheten eller kommunen

1. identifierar omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan, och
2. samråder i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet, om myndigheten eller kommunen inte redan i identifieringen kommer fram till att en strategisk miljöbedömning ska göras.

Om undersökningen visar att planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan behöver en miljökonsekvensbeskrivning (strategisk miljöbedömning) tas fram och antas parallellt med planen. Undersökningen ska generera ett beslutsunderlag. Om undersökningen visar att planen inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan behöver ingen strategisk miljöbedömning tas fram.

Metod för Undersökning

Undersökningen har utgått ifrån 5 § miljöbedömningsförordningen där det tydliggörs vad undersökningen skall utgå ifrån vid bedömning av om planen eller programmets genomförande kan antas ge upphov till betydande miljöpåverkan.

Hällefors kommun

5 § Vid en undersökning enligt 6 kap. 6 § miljöbalken ska identifieringen av omständigheter som i det enskilda fallet talar för eller emot en betydande miljöpåverkan utgå ifrån

1. i vilken utsträckning planen, programmet eller ändringen
   a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser,
   b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför,
   c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller
   d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen,
2. miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen,
3. de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper,
4. i vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna,
5. miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper,
6. miljöeffekternas omfattning,
7. riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter,
8. det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen, och
9. påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Steg 6, i figuren

Planen bedöms, med stöd av nedanstående checklista, inte antas medföra betydande miljöpåverkan vilket medför att ingen miljöbedömning kommer att upprättas. Planen väntas ge vissa positiva effekter kopplat till att säkerställa vattentjänsterna.

Kommunens ställningstagande om att planen inte antas medföra betydande miljöpåverkan redovisas i samrådsmaterialet till vattentjänstplanen (detta dokument).

Checklista

En checklista har upprättats och använts som hjälp i arbetet med bedömningen för att tydliggöra vilka aspekter som särskilt har bedömts i undersökningen.

Vid ”ja” på följande 3 frågor innebär planen alltid en betydande miljöpåverkan och en strategisk miljöbedömning krävs.	**Ja**	**Nej**
Påverkar planen ett Natura 2000-område så att tillstånd krävs enligt MB 7 kap 28a §?		Nej
Anger planen förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i 6 § eller bilagan till miljöbedömningsförordningen?		Nej
Innebär planens genomförande betydande miljöpåverkan? Ställningstagande utifrån checklistan nedan		Nej

Hällefors kommun

Bedömd påverkan				
Checklista	**Negativ**	**Ingen**	**Positiv**	**Kommentarer**
Agenda 2030, Globala mål		x		Ingen direkt påverkan men eventuellt liten potentiellt positiv påverkan av mål 6, rent vatten och sanitet för alla.
Nationella miljömål		x		Ingen påverkan
Regionala miljömål		x		Ingen påverkan
Nationella planer		x		Ingen påverkan
Översiktsplan		x		Ingen direkt påverkan, vattentjänstplanen följer översiktsplanens beskrivning för samhällsutveckling.
Övriga kommunala policys, planer och program		x		Ingen påverkan
Riksintressen		x		Ingen påverkan
Kulturvärden		x		Ingen påverkan
Naturvärden		x		Ingen påverkan
Sociala värden och rekreation		x		Ingen påverkan
Materiella värden		x		Igen direkt påverkan men åtgärder till följd av planen kan skydda tekniska installationer, som har materiella värden i den allmänna VA-anläggningen.
Risker för människors hälsa eller för miljön			x	Riskerna bedöms minska något genom att säkra vattentjänsterna.
Ekosystemtjänster		x		Ingen direkt påverkan
Vatten, yt- och grund-vattenkvalitet		x		Vattentjänstplanen syftar till att säkra vattentjänsterna, inga tekniska lösningar finns angivna.
Klimatförhållanden		x		Ingen direkt påverkan
Mark		x		Ingen direkt påverkan
Luft		x		Ingen direkt påverkan
Behöver ytterligare undersökningar eller analyser genomföras?				Nej

Hällefors kommun

Beslut

Enligt miljöbalkens 6 kap. 7 § framgår det att: Beslut som följer kommunens ställningstagande om att planen inte antas medföra betydande miljöpåverkan tas av kommunfullmäktige i samband med antagandet av planen, då detta ställningstagande kommer ligga som en bilaga till planen vid antagande.

> **Beslut i frågan om miljöpåverkan**
>
> **7 §** Myndigheten eller kommunen ska efter undersökningen i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.
>
> Beslutet ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan.
>
> Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. *Lag (2017:955).*

Ansvariga handläggare Hällefors kommun

Anuliina Svensson

Vattenstrateg

Hällefors kommun

Bilaga 2

Hällefors kommun

Samrådsredogörelse

Bilaga till vattentjänstplan

Hur samrådet har bedrivits

Samrådet genomfördes efter kommunstyrelsen beslut Dnr 26/00214. Enligt 6 § Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Där det anges att; det ska finnas en aktuell vattentjänstplan i varje kommun som ska samrådas.

Samrådstiden 17 april- 15 maj 2026 annonserades på kommunens anslagstavla och i Nerikes Allehanda. Förslaget har funnits tillgängligt på kommunens hemsida, utställt på biblioteket i Hällefors och i Samhällsbyggnadsförvaltningens reception i Lindesberg. Förslaget har mejlats till Miljöenheten och Länsstyrelsen Örebro län.

Inkomna synpunkter och kommentarer

Länsstyrelsen har inkommit med synpunkter. Nedan presenteras synpunkter och kommentarer kring hur kommunen tar hand om synpunkten.

Ingen förändring i planen

I planen har det förtydligats att Silvergruvan har beslutats att ingå i kommunalt verksamhetsområde för dricksvatten. Under samrådet har det inte framkommit några övriga synpunkter som utgör grund till förändringar eller revideringar i vattentjänstplanen.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har tagit fram en vattentjänstplan för Hällefors kommun. Länsstyrelsen har följande synpunkter på planen:

Skyfall

Planen saknar förslag på åtgärder för hur man avser arbeta vidare med skyfallsarbetet när man identifierat riskområden/anläggningar i lågpunkter. Det är viktigt att det finns en plan för att vidta åtgärder för att minska riskerna för VA-systemet när dessa har hittats.
Kommentar: Synpunkten delas att det efter utredning av skyfallsrisker behöver finnas en planering för genomförande av åtgärder för att skyfallssäkra VA-anläggningar.

Förorenad mark

Planen saknar föroreningsperspektiv. Vattentjänstplanen nämner ingenting om förorenade områden och hur man avser jobba för att långsiktigt skydda de vattenförekomster som används till dricksvatten. Planen beskriver inte heller hur förorenade områden ska hanteras vid framtida ledningsdragningar. Ledningsgravar kan orsaka att föroreningar sprids långa vägar från sin källa och riskerar därmed att

förorena nya områden. Det är redan idag känt att markarbeten i Silvergruvan för att tillhandahålla redan beslutat kommunalt dricksvatten kommer innebära grävning i förorenad mark. Länsstyrelsen bedömer att Hällefors kommun behöver inkludera förorenade områden i vattentjänstplanen eller åtminstone beskriva hur man kommer att hantera markföroreningar som upptäcks vid markarbeten.

Kommentar: Synpunkten delas att det behövs speciella utredningar och tekniskt arbetssätt i förorenade områden, ingen justering görs i planen då planen inte beskriver eventuella markanspråk eller hur åtgärderna ska utföras. I VA förnyelseplanen för ledningsnät tas hänsyn till i vilken ordning ledningar behöver förnyas. Vattentjänstplanen beskriver inte hur åtgärdslistan ska genomföras i detalj. Vattenledningar i förorenade områden ska prioriteras i förnyelseplanen genom att konsekvenserna riskerar att bli stora om driftstörningar uppstår på dessa ledningar.

Fornlämningar

Flera av de åtgärder som omnämns i vattentjänstplanen riskerar att beröra fornlämningar. Det gäller främst de åtgärder som hör samman med utbyggnadsplanen för nya verksamhetsområden med kommunal vattentjänst.

Alla fornlämningar, såväl kända som okända, är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950), vilket innebär att det är förbjudet att utan tillstånd av Länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Kända fornlämningar framgår av bland annat Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister: Fornsök (raa.se).

För att utreda om tidigare okända fornlämningar kommer att beröras av en planerad åtgärd kan en arkeologisk utredning behöva utföras. Det finns en hög sannolikhet för att arkeologiska utredningar kan behöva utföras inför etablerande av flera av de tänkta verksamhetsområden som omnämns i vattentjänstplanen. Länsstyrelsen vill därför uppmuntra till tidig dialog i samband med planering för dessa nya verksamhetsområden, för att i ett tidigt skede kunna lämna besked om fornlämningar riskerar att beröras och om arkeologiska åtgärder kan bli aktuella.

Kommentar: Synpunkten delas, ingen justering görs i planen då planen inte beskriver eventuella markanspråk eller hur åtgärderna ska utföras. Fornlämningar beaktas vid planering av anläggningsarbete.

Övrigt

När det gäller området Silvergruvan har egen vattenförsörjning inom området bedömts innebära risk för människors hälsa då det är förhöjda halter arsenik, koppar och kadmium i flera av de enskilda vattentäkter som finns i området. Det finns ett lagakraftvunnet beslut om att området ska ombesörjas av kommunalt vatten. Länsstyrelsen anser att det ska framgå av planen.
Kommentar: Det har förtydligats i vattentjänstplanen att Silvergruvan är beslutat att ingå i verksamhetsområde för kommunalt dricksvatten och att det pågår tekniska utredningar för att genomföra beslutet.

Hällefors kommun

Hällefors kommun
Sikforsvägen 7, 712 83 Hällefors
0591-641 00
kommun@hellefors.se
Org.nr: 212000-1942